

NORGES HØYESTERETT

Den 11. januar 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-00054-A, (sak nr. 2005/1574), straffesak, anke,

A (advokat Erik Keiserud)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lars Fause)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Oftedal Broch**: Saken gjelder straffutmåling ved overtredelse av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ og straffeloven § 196 første ledd. Domfelte, som på gjerningstidspunktet var ca. 22 år, er dømt for å ha hatt fire samleier med to jenter under 14 år og 13 samleier med to jenter under 16 år.
- (2) Øst-Finnmark tingrett avsa 20. juni 2005 dom med slik domsslutning vedrørende straffekravet:

”A, født 00.00.1981, dømmes for overtredelse av

 - straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ og
 - straffeloven § 196 første ledd,

sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og § 64 første ledd, til fengsel i 2 – to – år og 6 – seks – måneder.”
- (3) A ble i tillegg dømt til å betale oppreisning med 40 000 kroner til to av de fornærmede og 25 000 kroner til den tredje fornærmede.
- (4) A anket over straffutmålingen til Hålogaland lagmannsrett som 11. oktober 2005 avsa dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres disse endringer:

Straffen settes til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder. Fullbyrdelsen av 9 – ni – måneder utsettes etter reglene i straffeprosessloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.”

- (5) Dommen ble avsagt under dissens idet to av de juridiske dommerne stemte for at straffen ble satt til fengsel i 2 år og 6 måneder hvorav 9 måneder betinget.
- (6) A har påanket straffutmålingen til Høyesterett.
- (7) Utenfor anken har forsvarer påstått de tidligere instansers dommer opphevet på grunn av uriktig rettsanvendelse og ufullstendige domsgrunner, jf. straffeprosessloven § 342 annet ledd nr. 1 og 3. Anførselen knytter seg til om A visste at to av de fornærmede var under 14 år. Om dette skriver tingretten:

”Tingretten finner ikke å feste lit til tiltaltes forklaring at han ikke visste hvor gammel B og D var da han hadde samleie med dem som beskrevet i post I a) og b). Ingen av de to fremstod i retten som store for alderen. På gjerningstidspunktet må de ha fremstått som ennå yngre. B er fra X. Det bor ca. 1 000 personer i X, og tiltalte har bodd her sammenhengende fra 11-12-årsalderen. X er fra flere av vitnene beskrevet som *”et lite sted hvor alle vet alt”*. Ifølge D hadde hun forut for det første samleiet fortalt tiltalte at hun var 13 år. Hvorvidt tiltalte var kjent med Bs og Ds alder er imidlertid ikke avgjørende, idet villfarelse om alderen ikke utelukker straffskyld, jf. straffeloven § 195 tredje ledd.”

- (8) Forsvarer anfører at den siste setning i det siterte gir uttrykk for feil rettsanvendelse. Høyesterett har i plenumsdom i Rt. 2005 side 833, som ble avsagt etter tingrettens dom, fastslått at det strider mot uskyldspresumsjonen i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 6 nr. 2 å anvende § 195 tredje ledd etter sin ordlyd, uten hensyn til om tiltalte på noen måte kan bebreides at han ikke kjente til at fornærmede var under 14 år. Den bevisvurdering tingretten foretar i det siterte kan ha blitt påvirket av den uriktige rettsanvendelsen. Lagmannsretten har ikke kommentert dette punkt i sin dom. Da hefter tingrettens feil også ved denne dom.
- (9) Anførselen kan etter min mening ikke føre frem.
- (10) I plenumsdommen fastslo Høyesterett at det må innfortolkes en tilsvarende reservasjon i § 195 som i § 196 tredje ledd. Denne bestemmelsen fastslår at villfarelse om alder ikke utelukker straffeskyld ”med mindre ingen uaktsomhet foreligger i så måte”.
- (11) Sitatet fra tingrettens dom viser at retten har foretatt en bevisvurdering, der konklusjonen er at det ikke festes lit til tiltaltes forklaring. Det fremgår at det har vært foretatt bevisførsel om denne problemstilling, og tingretten trekker frem momenter fra denne. At tingretten i tillegg gjengir regelen i § 195 tredje ledd, medfører ikke at det kan stilles spørsmål ved den bevisvurdering retten har foretatt. Når det gjelder lagmannsrettens dom, gjaldt anken straffutmålingen, og lagmannsretten hadde ingen foranledning til å kommentere skyldkravet i § 195.
- (12) Jeg går etter dette over til anken over straffutmålingen, og finner at heller ikke denne kan føre frem.
- (13) De faktiske forhold fremgår av tingrettens dom, som lagmannsretten viser til, der det blant annet heter:

”Tiltalte kom på en fest i begynnelsen av desember 2003 i kontakt B, født 00.00.1990. Frem til 28. desember 2003 traff de hverandre flere ganger. Søndag 28. desember 2003

var B på besøk hos tiltalte på hans bopel i ---, X. Etter ønske fra B hadde de samleie. Tiltalte benyttet kondom.

31. desember 2003 ble tiltalte kjent med at B er født 00.00.1990. I perioden fra 2. januar til august 2004 hadde tiltalte, avbrutt av en periode på en måned sommeren 2004 hvor B var på ferie, samleie med henne minst ti ganger i sin bolig. Det er noe uklart hvem som tok initiativ til samleiene. men det var frivillig fra dem begge. Ved disse samleiene ble det ikke benyttet prevensjonsmidler. Tiltalte var ved samtlige samleier med henne i perioden fra 28. desember 2003 til høsten 2004 alkoholpåvirket, mens B var edru. Tiltalte og B betraktet seg som kjærester fra mars/april 2004 og til høsten 2004, og er fortsatt gode venner.

C, født 00.00.1989, ble kjent med tiltalte vinteren 2003. I løpet av første halvår 2004 hadde hun samleie med tiltalte tre ganger på hans bopel. Forut for det første samleiet spanderte tiltalte alkohol på C, med følge at hun ble betydelig alkoholpåvirket. Ved de to neste samleiene var hun edru, mens han var alkoholpåvirket. Samleiene var frivillig fra hennes side, men det var tiltalte som tok initiativet. Tiltalte var kjent med hennes alder. Det var ikke noe kjæresteforhold mellom dem, selv om C var forelsket i ham. Ikke ved noen av samleiene ble det benyttet prevensjonsmidler.

Under ferieopphold i X sommeren 2004 kom D, født 00.00.1990, via en venninne i kontakt med tiltalte. I anledning at D og venninnen var hos tiltalte for å låne filmer, påspanderte ham dem rusbrus, men D ble ikke beruset. Etter initiativ fra tiltalte hadde han og D samleie. I ettertid kontaktet han henne flere ganger per mobiltelefon, og hun var to ganger på besøk hos ham. Ved begge disse anledningene hadde de etter initiativ fra ham samleie, slik at han og D totalt hadde samleie tre ganger i løpet av juli og august 2004. Ved samtlige tre samleier var tiltalte alkoholpåvirket. Han var ved samtlige samleier kjent med Ds alder, og det ble ikke benyttet prevensjonsmidler.”

- (14) Det fremgår av mitt tidligere sitat fra tingrettens dom at retten ikke festet lit til opplysningen om at tiltalte først ble kjent med Bs alder 31. desember 2003.
- (15) Ved straffutmålingen er de alvorligste forholdene samleiene med B og D før de fylte 14 år. Riktignok er det av betydning at de begge var nær 14 år, men samlet representerer de fire samleiene med to fornærmede alvorlige overtredelser av § 195 første ledd annet straffalternativ. Etter lovendringen 11. august 2000 er minstestrafen for samleie med barn under 14 år fengsel i 2 år. I denne saken kommer i tillegg overtredelsen av § 196 første ledd i forhold til to av de tiltalte. Her dreier det seg om et betydelig antall samleier. Forsvarer har anført at de fleste av disse samleiene – minst 10 – var med B, og at de to fra mars/april 2004 til utpå høsten betraktet seg som kjærester. Jeg peker likevel på at forgåelsene mot de to andre jentene like fullt skjedde i samme tidsrom. Lagmannsretten karakteriserer domfeltes opptreden som et nærmest planmessig opplegg for å ha samleie med mindreårige jenter. Jeg er enig i dette, og mener det må ha vesentlig betydning ved straffutmålingen.
- (16) Lagmannsretten konstaterer at aldersforskjellen mellom A og de fornærmede – mellom 7 år og 6 måneder og 9 år – var for stor til at den kan trekke i formildende retning. Også dette er jeg enig i.
- (17) Domfelte har opplyst at han har psykiske vansker og at han medikamentelt behandles for uttalte angstsymptomer samt depresjoner. De personlige forhold kan generelt tillegges liten vekt i en sak av denne type, jf. Rt. 2005 side 559 og 2005 side 564.

- (18) Forsvarer har trukket frem tidsmomentet i saken. Jeg anser ikke at dette kan trekke i formildende retning. De straffbare forhold pågikk fra desember 2003 til august 2004. Fra dette tidspunkt er det gått mindre enn 1 1/2 år før saken avgjøres i Høyesterett.
- (19) Et sentralt moment ved straffutmålingen i seksualovertrедelser mot barn er om domfelte har erkjent forholdet. Ut over de hensyn som generelt bærer regelen i straffeloven § 59 annet ledd, hvoretter en ubetinget tilståelse skal tillegges vekt, er det av betydning at barnet skal slippe den ytterligere belastning det er å frykte ikke å bli trodd. En slik tilståelse har i flere saker ført til at en del av straffen er gjort betinget, jf. Rt. 2005 side 559 og 2005 side 564. I denne saken har domfelte erkjent de faktiske forhold da han ble konfrontert med anklagene.
- (20) Lagmannsrettens flertall har satt straffen til fengsel i 2 år og 9 måneder, men har, særlig på grunn av tilståelsen, gjort 9 måneder betinget. Jeg er blitt stående ved ikke å nedsette straffen.
- (21) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

(22)	Dommer Tjomsland:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(23)	Dommer Gjølstad:	Likeså.
(24)	Dommer Gussgard:	Likeså.
(25)	Justitiarius Schei:	Likeså.
- (26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.